

คำวินิจฉัยของ นายชัยอนันต์ สมุทวณิช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๕๓

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณี
คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ประธานรัฐสภามีคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖
เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกวุฒิสภา

ตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหลายราย
ยื่นคำร้องต่อประธานรัฐสภาเพื่อขอให้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ส่งเรื่องพร้อมความเห็น
ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา สืบเนื่อง
มาจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับสมัครบุคคลเพื่อรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ระหว่าง
วันที่ ๑๕ - ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยมีคู่มือการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามอบให้ผู้สมัคร
แต่ไม่ได้อธิบายคำว่า “เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) ไว้แต่อย่างใด
หลังจากปิดการรับสมัครครบเจ็ดวัน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีหนังสือแจ้งผู้สมัคร
แต่ละรายว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบเอกสารหลักฐานการสมัครของ
ผู้สมัครแต่ละรายแล้ว เห็นว่า เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ และ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๑ ต่อมา คณะกรรมการการเลือกตั้งตีความ คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ว่า หมายความว่า
รวมถึง กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย กรรมการอิสลามประจำจังหวัด กรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน กรรมการการประถมศึกษาจังหวัด กรรมการสถาบันราชภัฏ ฯลฯ
ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกวุฒิสภา จึงเป็นความเห็นที่ขัดแย้งกันสองฝ่าย คือ

ฝ่ายแรก คือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องเสียสิทธิจากการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) และ (๑๒) เพราะเป็นการตีความคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในมาตรา ๑๐๕ (๑๑) เกินเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอันเป็นการจำกัดสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งมากกว่าที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) และ (๑๒) เป็นผลให้มีการเพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งภายหลังที่รับสมัครและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศรายชื่อผู้สมัครแล้ว จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ฝ่ายที่สอง คือคณะกรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่า การที่พิจารณาว่าบุคคลใดเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) นั้น มีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ตำแหน่งนั้นๆ มีที่มาจากกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของทางราชการที่ระบุไว้ (๒) การดำรงตำแหน่งเกิดจากการแต่งตั้งโดยอาศัยกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของทางราชการ (๓) อำนาจหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ถูกกำหนดโดยกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของทางราชการ ซึ่งการกระทำตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว มีผลกระทบต่อบุคคลอื่น หรือก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ (๔) บุคคลที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว อาจได้รับค่าตอบแทนเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดจากรัฐ ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภารายใดที่มีลักษณะต้องห้ามตามหลักเกณฑ์ทั้งสี่ประการจะถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ประธานรัฐสภาพิจารณาแล้วเห็นว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว ทำให้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางในหมู่ประชาชนทั่วไป และมีบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเสนอเรื่องให้ประธานรัฐสภา จึงอนุมานได้ว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เพื่อเป็นการยุติปัญหาข้อโต้แย้ง ซึ่งมีผลกระทบต่อประโยชน์สำคัญของชาติและประชาชน อันส่งผลถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา และรัฐสภาในอนาคต และอาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ประธานรัฐสภาจึงเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ว่า

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ซึ่งถือได้ว่าเป็นการวินิจฉัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ และการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ว่าหมายความรวมถึง กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย กรรมการอิสลามประจำจังหวัด กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรรมการการประถมศึกษาจังหวัด กรรมการสถาบันราชภัฏ ฯลฯ เป็นการวินิจฉัยที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) และ (๑๒) หรือไม่ และ

๒. การที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา และประกาศการรับสมัครโดยเปิดเผยแล้ว ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” เป็นเหตุให้มีการแจ้งผลการไม่รับสมัครภายหลังอีก ดังนั้นการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งออกหลักฐานการรับสมัครรับเลือกตั้ง และประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้ว แต่ต่อมาภายหลัง กลับมาแจ้งตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งบุคคลนั้น ถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

มีประเด็นวินิจฉัยว่า ประธานรัฐสภามีอำนาจยื่นคำร้องนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่ พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญจัดตั้งขึ้นและมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) ซึ่งเป็นลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๗ บัญญัติไว้ จึงเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง ในฐานะเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และมาตรา ๑๔๕ (๓) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นในการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) และมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาบางคนโต้แย้งการวินิจฉัยความหมายคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจวินิจฉัยความหมายคำดังกล่าว ซึ่งเป็นถ้อยคำในรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นแล้ว และประธานรัฐสภาได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องต่อไปว่า

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ซึ่งเป็นคำในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ”

หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งต่างๆ รวม ๒๘ ตำแหน่ง ตามที่ปรากฏในเอกสารคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ตำแหน่งที่เข้าข่ายเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ตามมาตรา ๑๐๕ (๑๑) ของรัฐธรรมนูญ เป็นการวินิจฉัยที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) หรือไม่

๒. การที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา และประกาศการรับสมัครโดยเปิดเผยแล้ว ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” เป็นเหตุให้มีการแจ้งผลการไม่รับสมัครภายหลัง ถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประเด็นที่หนึ่ง พิจารณาแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ย่อมมีอำนาจวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว แต่เมื่อพระราชบัญญัตินั้นบัญญัติในมาตรา ๘๗ ว่า “บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ” การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) อันเป็นลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ (๔) จึงเป็นการวินิจฉัยถ้อยคำในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจวินิจฉัยได้ แต่เมื่อการวินิจฉัยนั้นเกิดเป็นประเด็นปัญหาทางรัฐธรรมนูญ และประธานรัฐสภาส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) ซึ่งจะเป็นเด็ดขาดและมีผลผูกพันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๘

การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งต่างๆ รวม ๒๘ ตำแหน่ง ตามที่ปรากฏในเอกสารคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ตำแหน่งที่เข้าข่ายเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามมาตรา ๑๐๕ (๑๑) ของรัฐธรรมนูญ เป็นการวินิจฉัยที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) กรณีจึงมีประเด็นต้องพิจารณาก่อนว่า คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) มีความหมายอย่างไร

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ... (๑๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” และมาตรา ๑๒๖ (๔) บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา... (๔) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๐๕ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) หรือ (๑๔)” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ (๔) ให้นำลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๕ (๑๑) มาใช้บังคับกับลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย การพิจารณาความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในมาตรา ๑๐๕ (๑๑) เป็นการตีความบทบัญญัติจำกัดสิทธิของบุคคลในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล จึงต้องตีความอย่างแคบ

การวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามมาตรา ๑๐๕ (๑๑) ย่อมมีผลทางใดทางหนึ่งในสองทางคือ หากไม่เป็นการลิดรอนสิทธิ เพราะหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นการรวมยอดครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องกับรัฐและการใช้อำนาจรัฐทั้งปวง (all-inclusive หรือ inclusionary) ก็เป็นการจำกัดวงแคบเฉพาะไม่รวมบุคคลบางประเภท (exclusionary) ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเสียสิทธิได้เช่นกัน รัฐธรรมนูญจึงต้องระบุไว้อย่างชัดเจนในกรณีที่จะมีการจำกัดคุณสมบัติของบุคคลซึ่งจะก่อให้เกิดการเสียสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยแล้วจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เพราะกฎหมายมีไว้สำหรับปกป้องรักษาเพิ่มพูนสิทธิเสรีภาพของบุคคล มิใช่มีไว้สำหรับบังคับและจำกัดสิทธิของประชาชน

เนื่องจากการใช้อำนาจรัฐ จะต้องมีกฎหมายรองรับ และพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหลายประเภท มีบทบาทอำนาจหน้าที่แตกต่างกันไป คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” จึงควรมีความหมายแคบ และมีความเฉพาะเจาะจง กว่าคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตีความ ความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” จึงจะต้องเป็นหลักเกณฑ์ที่มีลักษณะจำกัดวงแคบ และเฉพาะเจาะจง มากกว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่มีวงกว้าง เป็นหลักของการแยกออก (exclusionary) มิใช่หลักการรวมเข้าทั้งหมด (inclusionary) กล่าวคือ ในกรณีที่มีการตีความกฎหมายโดยวิธีเทียบเคียง การเทียบเคียงนั้นก็จะต้องถือหลักการพิจารณาว่าบุคคลใดบ้างซึ่งไม่เข้าข่ายการเป็น “เจ้าหน้าที่อื่น

ของรัฐ” แทนที่จะใช้วิธีการพิจารณาว่าบุคคลใดบ้างซึ่งเข้าข่ายการเป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” การวางหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีลักษณะเป็นหลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดการรวมเข้าทั้งหมด ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพราะบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามในการมีสิทธิ สะท้อนถึงหลักเกณฑ์แบบการแยกแยะลักษณะต้องห้ามออกให้มีความเด่นชัด (คือหลัก exclusionary) เนื่องจากคำว่า “รัฐ” และ อำนาจรัฐ กว้างขวางมาก เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการกีดกันเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไป และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐบางประเภท มิให้อาศัยความเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นบางประเภทมาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวที่มีอำนาจ (รัฐ) ตามกฎหมายรองรับก่อให้เกิดอิทธิพลของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง และอาศัยอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งให้คุณให้โทษแก่บุคคลอื่น ซึ่งเป็นผู้เลือกตั้งได้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) จึงต้องมีข้อห้ามไว้มิให้บุคคลซึ่งเข้าข่ายนี้สมัครรับเลือกตั้ง สำหรับในกรณีที่บุคคลดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ รัฐธรรมนูญก็ได้ระบุประเภทของกรรมการที่ห้ามสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไว้อย่างชัดเจน คำว่า อื่น ในที่นี้ จึงมีความหมายในทางจำกัด มิใช่ในทางครอบคลุม กล่าวคือ คำว่าอื่น (other) มิได้หมายความว่า “อื่นๆ” (ไม่ใช่คำที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า etc., หรือ all others) ความหมายในทางครอบคลุมนั้น อยู่ในมาตรา ๑๐๕ (๑๑) ส่วนแรกแล้ว คือ “ผู้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น” คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” นั้น จะต้องตีความในวงแคบ และจะต้องยึดถือบทบัญญัติต่างๆ ในรัฐธรรมนูญ เป็นกรอบและหลักเกณฑ์ในการเทียบเคียงตีความเท่านั้น จึงไปอาศัยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นใดมิได้ จะต้องอาศัยการตีความคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามหลักการตีความ โดยอาศัยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญทางเดียวเท่านั้น เพราะหากนำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายทั่วไปมาเป็นหลักในการตีความ ย่อมจะก่อให้เกิดการขัดกันเองในบทบัญญัติต่างๆ ของรัฐธรรมนูญได้

แม้หน้าที่ตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง จะมีความกว้างขวางแต่ประเภทของผู้ที่ทำหน้าที่ๆ มีความกว้างขวางนี้ จะมีความกว้างขวางมากน้อยเพียงใดนั้น จำต้องพิจารณาจากบทบัญญัติอื่นๆ ของรัฐธรรมนูญด้วย และเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าประเภทของผู้ทำหน้าที่ในฐานะ “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” นี้มีน้อยประเภท เพราะผู้ทำหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนประเภทต่างๆ นั้น รวมอยู่ในความหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่แล้ว เช่น ในมาตรา ๖๐ มาตรา ๒๗๖ มาตรา ๓๐๑ (๓) มาตรา ๓๓๑ (๔) (๕) และ (๘) นอกจากนั้นมาตรา ๑๐๕ (๑๑) และ (๑๒) ยังได้รวมบุคคล

ที่มีตำแหน่งหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งมีได้ถูกระบุว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ว่าเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย บุคคลเหล่านี้จัดอยู่ในประเภทผู้มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน เช่นกัน แต่การตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในกรณีนี้หากจะเน้นไปในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายก็จะเป็นการตีความแบบกว้าง ควรตีความในวงแคบคือบริบทของมาตรา ๑๐๕ เป็นเรื่องของลักษณะต้องห้ามของบุคคลประเภทต่างๆ การตีความจึงต้องพิจารณาจากข้อจำกัดที่รัฐธรรมนูญวางไว้สำหรับบุคคลที่เป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ไม่ใช่จากตัวตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับรัฐ แต่เพียงด้านเดียว

สำหรับคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญนั้น ปรากฏในมาตรา ๑๔ มาตรา ๖๔ มาตรา ๗๐ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) มาตรา ๑๔๕ (๒) มาตรา ๑๔๖ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๓๓๑ (๒) และ (๕) แต่ละมาตราเป็นบทบัญญัติที่มีบริบทแตกต่างกัน ดังนั้น ความหมายของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ควรจำกัดอยู่เฉพาะความหมายตามบริบทของบทบัญญัติเหล่านี้เท่านั้น ทั้งนี้ โดยยึดโยงอยู่กับข้อพิจารณาสองด้านควบคู่กันไป คือด้านข้อจำกัดอันเกิดจากความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการทำงานให้องค์กรรูปแบบต่างๆ ของรัฐ ซึ่งทำให้บุคคลผู้นั้นต้องมีสถานภาพเป็นคนของรัฐ ตกอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาหรือการกำกับดูแลขององค์กรที่ใช้อำนาจรัฐ กับด้านความสามารถและศักยภาพในการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่มีอยู่จากการดำรงตำแหน่งนั้นได้โดยลำพังด้วยตนเอง

ความเป็นคนของรัฐ หรือ “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” นี้ ทำให้บุคคลผู้นั้นถูกจำกัดอิสระบางอย่างที่พลเมืองทั่วไปมี โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ บัญญัติว่า “บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ”

ข้อพิจารณาอีกด้านหนึ่ง ได้แก่ ความสามารถและศักยภาพในการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่มีอยู่จากการดำรงตำแหน่งในการให้คุณให้โทษผู้อื่น อันจะก่อให้เกิดความได้เปรียบหรือเสียเปรียบในการสมัครรับเลือกตั้งได้ แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาดูว่าบุคคลนั้นมีอำนาจและใช้อำนาจโดยลำพังตนเองได้หรือไม่ หากบุคคลนั้นไม่มีอำนาจโดยลำพังตนเอง และไม่อาจใช้อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายให้ไว้ได้โดยลำพัง เพราะกฎหมายวางเงื่อนไขการใช้อำนาจในลักษณะของการอาศัยมิตรร่วมกันกับบุคคลอื่นเท่านั้น ก็จะถือว่าบุคคลผู้นั้นเป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” มิได้

อนึ่งในโลกปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนกำลังเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปโดยเน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น กิจกรรมและกิจกรรมหลายด้านที่รัฐเคยเป็นผู้กระทำแต่เพียงฝ่ายเดียว ก็เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ไม่ได้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น การที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์โดยดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในหน่วยงานและองค์การประเภทต่างๆ ของรัฐนี้ มิได้ทำให้บุคคลเหล่านั้นต้องตกเป็นคนของรัฐเสมอไป ในทางตรงกันข้าม กิจกรรมบางอย่างต้องการความเป็นอิสระไม่ถูกกรอบของการเมืองแบบเป็นฝักฝ่าย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ เช่น ที่เกี่ยวกับสมรรถภาพ วินัย และจรรยาบรรณ มากำหนด ดังนั้นการมีส่วนร่วมในกิจการของรัฐ จึงมิทำให้บุคคลทุกคนต้องถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่โดยปกติคนของรัฐคือ พนักงาน หรือลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดเฉพาะส่วนนั้น และเนื่องจากรัฐภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นรัฐแบบประชาธิปไตย การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของรัฐ จึงสมควรนำไปสู่การถูกกวาดรวมเข้าไปเป็นคนของรัฐในทุกๆ เรื่อง

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่มีความสำคัญต่อการตีความคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” จึงได้แก่มาตรา ๖๔ ซึ่งอยู่ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ที่ระบุหน้าที่ของชนชาวไทยผู้มีสถานภาพเป็นคนของรัฐซึ่งมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่เนื่องจากมีสถานภาพอันก่อให้เกิดศักยภาพและการใช้อำนาจรัฐได้ด้วย จึงต้องมีข้อจำกัดพฤติกรรมบางประการ แต่ก็เป็นข้อจำกัดที่แคบเฉพาะส่วน คือ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณเท่านั้น โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพนี้ จะต้องมิอยู่ในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอีกบทบัญญัติหนึ่งได้แก่มาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติกรอื่นเกี่ยวข้องกับประชาชนจะต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง บทบัญญัตินี้อยู่ในหมวด ๔ หน้าที่ของชนชาวไทย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ เป็นบทบัญญัติที่ระบุประเภทต่างๆ ของบุคคลผู้มีลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยใน (๑๑) ทั้งนี้ ประเภทของบุคคลซึ่งมีสถานภาพเป็นคนของรัฐ ได้แก่ผู้ “เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” เนื่องจากรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในหมวด ๓ โดยเฉพาะในมาตรา ๒๖, ๒๗, ๒๘, ๒๙ และ ๓๐ การระบุลักษณะ

บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๕ จึงต้องเป็นไปโดยไม่ให้ขัดต่อสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ด้วย และจะต้องจำกัดวงแคบที่สุดด้วย ดังนั้นการให้ “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง จึงต้องไปเทียบเคียงลักษณะของความ เป็นคนของรัฐที่ทำให้เกิดเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น กล่าวคือต้องพิจารณา จากมาตรา ๖๔ และมาตรา ๗๐ วรรคสองเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าตามมาตรา ๖๔ และมาตรา ๗๐ วรรคสอง เงื่อนไขที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพเป็นเงื่อนไขที่แคบ กล่าวคือ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง (การต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง) สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณเท่านั้น

ดังนั้น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” จึงได้แก่บุคคลใดก็ตามซึ่งถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ และเป็นบุคคลผู้ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมาย สามารถใช้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายนั้นได้โดยลำพังตนเอง โดยการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติกรอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน บุคคลผู้นั้น จะต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ วรรคสอง

การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและวินิจฉัยว่า บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งต่างๆ รวม ๒๘ ตำแหน่ง เป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” คือ ๑) กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ๒) กรรมการอิสลามประจำจังหวัด ๓) กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง) ๔) ประธานหรือกรรมการบริหารขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ๕) ประธานหรือกรรมการ ในคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ๖) กรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ๗) กรรมการสภา ประจำสถาบันราชภัฏ ๘) กรรมการสภาสถาบันราชภัฏ ๙) อนุกรรมการข้าราชการตำรวจประจำจังหวัด (อ.ก.ตร. จังหวัด) ๑๐) อนุกรรมการข้าราชการครูสามัญ (อ.ก.ค. จังหวัด) ๑๑) อนุกรรมการสามัญ ประจำกระทรวง (อ.ก.พ. กระทรวง) ๑๒) อนุกรรมการสามัญประจำกรม (อ.ก.พ. กรม) ๑๓) อนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด (อ.ก.พ. จังหวัด) ๑๔) อนุกรรมการข้าราชการองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด ๑๕) อนุกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ๑๖) กรรมการสภามหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๗) กรรมการของสถาบันพระปกเกล้า ๑๘) กรรมการการนิคม อุดสาหกรรมแห่งประเทศไทย ๑๙) กรรมการองค์การคลังสินค้า ๒๐) อนุกรรมการในคณะกรรมการ บริหารเงินทุนหมุนเวียนระดับจังหวัด ๒๑) กรรมการสภาสถาบัน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๒๒) กรรมการสภาพนายความ ๒๓) กรรมการมรรยาทนายความ ๒๔) กรรมการพิจารณาอุทธรณ์

ในเขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล และเขตราชการส่วนท้องถิ่น ๒๕) กรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ๒๖) กรรมการสภามหาวิทยาลัย ๒๗) กรรมการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

บุคคลซึ่งเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการ รวม ๒๗ ตำแหน่งดังกล่าวข้างต้นนี้ ได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย ซึ่งหมายความรวมถึงกฎ ระเบียบ ที่ออกโดยอาศัยกฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติทำให้เป็นไปตามกฎหมาย และปฏิบัติงานประจำ ซึ่งหมายความว่าต้องมีทั้งอำนาจหน้าที่หรือหน้าที่ตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบที่ออกโดยอาศัยกฎหมายกำหนดไว้ แต่การใช้อำนาจหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่ระบุข้างต้น เป็นการใช้อำนาจหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยคณะบุคคลที่ประกอบกันขึ้นเป็นคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ กรรมการหรืออนุกรรมการแต่ละคนไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการได้ด้วยตนเองโดยลำพัง เพราะกฎหมายให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ แม้ว่าคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้นจะอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ และมีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามกฎหมายก็ตาม นอกจากนั้นกรรมการหรืออนุกรรมการเหล่านี้ ก็มีได้เป็นบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ หรือจรรยาบรรณตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ และในการปฏิบัติหน้าที่และการปฏิบัติกิจการต่างๆ ของบุคคลเหล่านี้ ไม่มีการกำหนดให้จะต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ วรรคสองแต่อย่างใด ดังนั้น ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่า บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งต่าง ๆ รวม ๒๗ ตำแหน่ง เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) จึงเป็นการวินิจฉัยที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

ส่วนการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่า ตำแหน่ง “ผู้พิพากษาสมทบ” เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑๑) นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้พิพากษาสมทบเป็นตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยพระราชบัญญัติทั้งสามฉบับดังกล่าวบัญญัติให้ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดี ผู้พิพากษาสมทบจึงมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือปฏิบัติทำให้เป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนี้ ยังบัญญัติให้นำ

บทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยสำหรับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการมาใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาสมทบโดยอนุโลม ผู้พิพากษาสมทบจึงอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ อีกทั้งบัญญัติให้ผู้พิพากษาสมทบได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่น ทั้งนี้ จะต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองด้วย ดังนั้น ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่า ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ จึงชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑)

ประเด็นที่ ๒ การที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา และประกาศการรับสมัครโดยเปิดเผยแล้ว ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” เป็นเหตุให้มีการแจ้งผลการไม่รับสมัครภายหลัง ถือว่า เป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการขอให้วินิจฉัยการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑) หมายความว่า บุคคลใดก็ตามซึ่งถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ และเป็นบุคคลผู้ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสามารถใช้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายนั้นได้โดยลำพังตนเอง โดยการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติกรอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน บุคคลผู้นั้น จะต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ วรรคสอง

ดังนั้น ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่า บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่ง “กรรมการและอนุกรรมการ” จำนวน ๒๗ ตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ นั้น ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑) แต่ที่วินิจฉัยว่า บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่ง “ผู้พิพากษาสมทบ” เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ นั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๑) แล้ว

นายชัยอนันต์ สมุทวณิช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ